I

*(Seadusandlikud aktid)*

# MÄÄRUSED

## EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2021/836,

## 20. mai 2021,

## millega muudetakse otsust nr 1313/2013/EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta

**(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 196 ja artikli 322 lõike 1 punkti a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse kontrollikoja arvamust ([1]),

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([2]),

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ([3]),

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([4])

ning arvestades järgmist:

(1) Liidu elanikkonnakaitse mehhanismiga (edaspidi „liidu mehhanism“), mille tegevust reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1313/2013/EL ([5]), tugevdatakse liidu ja liikmesriikide koostööd ning lihtsustatakse elanikkonnakaitse koordineerimist, et liit saaks loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud suurõnnetuste korral tõhusamini tegutseda.

(2) Esmavastutus loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud suurõnnetuste ennetamisel, nendeks valmisolekul ja neile reageerimisel lasub küll liikmesriikidel, kuid liidu mehhanismiga ning eelkõige rescEUga edendatakse vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 3 lõikele 3 liikmesriikidevahelist solidaarsust. Liidu mehhanism teeb seda tõhustades liidu ühist reageerimist loodusõnnetustele ja inimtegevusest tingitud suurõnnetustele sellega, et luuakse võimekuste varu, mis täiendab liikmesriikide olemasolevaid võimekusi kui riigi tasandi võimekustest ei piisa, võimaldades tulemuslikumat valmisolekut ja reageerimist ning tõhustades suurõnnetuste ennetamist ja nendeks valmisolekut. RescEU võimekuste loomiseks, kasutuselevõtmiseks ja kasutamiseks ning Euroopa elanikkonnakaitse ühisressursi edasiarendamiseks ning kohandamistoetustest ja Euroopa elanikkonnakaitse ühisressursi võimekuste kasutamisest tulenevate lisakulude katmiseks on vaja piisavaid assigneeringuid.

([1]) ELT C 385, 13.11.2020, lk 1.
([2]) ELT C 10, 11.1.2021, lk 66.
([3]) ELT C 440, 18.12.2020, lk 150.
([4]) Euroopa Parlamendi 27. aprilli 2021. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 10. mai 2021. aasta otsus.
([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta otsus nr 1313/2013/EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta (ELT L 347, 20.12.2013, lk 924).

(3) Enneolematu COVID-19 pandeemia on näidanud, et liit ja liikmesriigid peavad olema paremini valmis reageerima ulatuslikele hädaolukordadele, mis mõjutavad korraga mitut liikmesriiki, ning et kehtivat tervishoiu- ja elanikkonnakaitsealast õigusraamistikku tuleks tugevdada. COVID-19 pandeemia on toonud esile ka selle, et inimeste tervist, keskkonda, ühiskonda ja majandust mõjutavad suurõnnetuse tagajärjed võivad võtta katastroofilised mõõtmed. COVID-19 pandeemia ajal oli liidul võimalik otsuse nr 1313/2013/EL kehtivate sätete alusel võtta kiiresti vastu rakendussätted, et laiendada RescEU võimekusi meditsiiniliste vastumeetmete, sealhulgas vaktsiinide ja ravivahendite ning intensiivravi meditsiiniseadmete, isikukaitsevahendite ja laboritarvete varu loomise kaudu, et olla valmis tõsiseks piiriüleseks terviseohuks ja sellele reageerida. Valmisoleku- ja reageerimismeetmete tõhustamiseks saaks uute sätetega, millega kehtivat õigusraamistikku tugevdatakse, muu hulgas lubades komisjonil vajalikke RescEU võimekusi kindlatel tingimustel ise hankida, meetmete rakendamisaega tulevikus veegi lühendada. Oluline on ka, et rescEU operatsioonid oleksid riiklike elanikkonnakaitse asutustega hästi koordineeritud.

(4) Euroopa Ülemkogu liikmed kutsusid oma 26. märtsi 2020. aasta ühisavalduses ja Euroopa Parlament kutsus oma 17. aprilli 2020. aasta resolutsioonis ELi kooskõlastatud meetmete kohta võitluses COVID-19 pandeemia ja selle tagajärgede vastu ([6]) komisjoni üles esitama ettepanekuid selle kohta, kuidas luua liidus ammendavam ja ulatuslikum kriisijuhtimissüsteem.

(5) Kliimamuutuste tõttu on loodusõnnetused liidus ja mujal maailmas sagenenud, need on rängemad ja nendega on keerulisem toime tulla ning seetõttu peavad riigid olema väga solidaarsed. Loodusõnnetuste, nagu metsapõlengud, tõttu võivad inimesed hukkuda või jääda ilma elatisest, elurikkus võib väheneda, tekkida võib suur süsinikdioksiidi heide, ning need võivad põhjustada planeedi süsinikdioksiidi sidumise võime vähenemise, mis suurendab kliimamuutusi veelgi. Seetõttu on äärmiselt oluline tõhustada suurõnnetuste ennetamist, nendeks valmisolekut ja neile reageerimist ning tagada, et liidu mehhanismi kuuluks ka rescEU üleminekuperioodil piisavalt võimekusi tegutsemiseks metsatulekahjude ja muude kliimaga seotud loodusõnnetuste korral.

(6) Liit on jätkuvalt pühendunud sootundlikule elanikkonnakaitsele, sealhulgas tegelemisele selle teatavate nõrkade külgedega, ning parimate tavade vahetamisele soolise võrdõiguslikkuse küsimustes, mis kerkivad esile suurõnnetuste ja nende vahetute järelmõjude ajal, sealhulgas soolise vägivalla ohvrite toetamine.

(7) Solidaarsuse ja kvaliteetsete tervishoiuteenuste üldise kättesaadavuse põhimõtete alusel ning kuna liidul on üleilmsete tervishoiuprobleemide lahendamise kiirendamisel keskne roll, peaks liidu mehhanism aitama ennetus-, valmisoleku- ja reageerimisvõimekust parandada ka meditsiiniliste hädaolukordade puhul.

(8) Liikmesriike innustatakse täiel määral riigisiseseid struktuure arvestades tagama, et esmareageerijad oleksid piisavalt hästi varustatud ja valmis suurõnnetustele reageerima.

(9) Et suurõnnetuste korral tihedamat koostööd teha, tuleks halduspro tsesse kiire sekkumise võimaldamiseks võimaluse korral ühtlustada.

(10) Et olla edaspidi paremini valmis mitut liikmesriiki mõjutavateks suurõnnetusteks, on vaja kiiresti võtta meetmeid liidu mehhanismi tugevdamiseks. Liidu mehhanismi tugevdamine peaks liidu poliitikat ja rahalisi vahendeid täiendama ega tohiks asendada suurõnnetustele vastupidavuse süvalaiendamist nendes poliitikates ja vahendite puhul.

(11) Andmete olemasolu suurõnnetuste tekitatud kahjude kohta on hädavajalik riskide korrektseks hindamiseks, tõenduspõhiste stsenaariumide väljatöötamiseks seoses võimalike suurõnnetustega ja tõhusate riskijuhtimismeetmete rakendamiseks. Seetõttu peaksid liikmesriigid jätkama tööd suurõnnetuste kahjude andmete kogumise parandamisel kooskõlas kohustustega, mis on võetud selliste rahvusvaheliste kokkulepete alusel nagu Sendai katastroofiohu vähendamise raamistik 2015–2030, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe ([7]) ja ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030.

([6]) *Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata.
([7]) ELT L 282, 19.10.2016, lk 4.

(12) Vastupidavuse parandamiseks ning suurõnnetuste ennetamise, nendeks valmisoleku ja nendele reageerimise paremaks kavandamiseks, peaks liit ka edaspidi toetama piiri- ja valdkonnaülesed investeeringuid suurõnnetuste ohtude ennetamiseks ning ennetamist ja valmisolekut toetavate terviklike riskijuhtimismeetodite rakendamist, mille puhul võetakse arvesse mitut ohtu arvestavaid ja ökosüsteemipõhiseid tegutsemisviise ning kliimamuutuste tõenäolist mõju, tehes seda tihedas koostöös asjaomaste teadusringkondade, peamiste ettevõtjate, piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning valdkonnas tegutsevate valitsusväliste organisatsioonidega ning see ei tohiks piirata loodud liidu koordineerimismehhanisme ega liikmesriikide pädevust. Selleks peaks komisjon tegema liikmesriikidega koostööd, et määrata kindlaks ja töötada elanikkonnakaitse valdkonnas välja suurõnnetustele vastupidavuse liidu eesmärgid, mis moodustaksid mittesiduva ühise lähtealuse ennetus- ja valmisolekumeetmete võtmise toetamiseks suure mõjuga piiriüleste suurõnnetuste korral, millel on või võib olla piiriülene mõju mitmes riigis (st mõju mitmele riigile, sõltumata sellest, kas neil on ühine piir või mitte). Suurõnnetusele vastupidavuse liidu eesmärkide puhul tuleks võtta arvesse, millised on suurõnnetuse vahetud sotsiaalsed tagajärjed ja et kriitilise tähtsusega ühiskondlikud funktsioonid säiliksid.

(13) Riiklikul ja asjakohasel juhul piirkondlikul tasandil suurõnnetuste stsenaariumide kohta tehtav korrapärane riskihindamine ja analüüs on üliolulised, et avastada puudusi ennetuses ja valmisolekus ning et tugevdada vastupidavust, muu hulgas kasutades liidu rahalisi vahendeid. Suurõnnetuste stsenaariumide riskihindamine ja analüüs peaks keskenduma kõnealusele piirkonnale omastele riskidele ja asjakohasel juhul hõlmama piiriülest koostööd.

(14) Liidu vastupidavuse eesmärkide väljatöötamisel toetamaks ennetus- ja valmisolekumeetmeid tuleks erilist tähelepanu pöörata suurõnnetuse tagajärgedele vähekaitstud rühmadele.

(15) Suurõnnetuste ennetamisel ja ohjamisel on tähtis osa piirkondlikel ja kohalikel omavalitsustel ning asjakohasel juhul hõlmavad otsuse nr 1313/2013/EL kohaselt võetavad meetmed kattumise vähendamiseks ja koostalitusvõime suurendamiseks ka omavalitsuste võimekusi. Seetõttu on vaja kohalikul ja piirkondlikul tasandil teha ühtlasi pidevat piiriülest koostööd, et arendada ühiseid hoiatussüsteeme, mille abil saab kiiresti sekkuda enne liidu mehhanismi aktiveerimist. Võttes arvesse riiklikke struktuure, on ühtlasi oluline tunnistada vajadust asjakohasel juhul toetada kohalikke kogukondi nende esmaregeerimisvõimekuse suurendamiseks tehniliste koolitustega. Samuti on oluline üldsust esmareageerimismeetmetest teavitada.

(16) Liidu mehhanism peaks ka edaspidi toetuma koostoimele liidu kriitilise tähtsusega üksuste vastupidavusvõime raamistikuga.

(17) Ööpäev läbi, seitse päeva nädalas tegutsev liidu tasandi operatiivkeskus,hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus (Emergency Response Coordination Centre – ERCC), mis saab reaalajas jälgida ja toetada eri hädaolukordades toimuvaid liidusiseseid ja -väliseid operatsioone, tuleks muuta veel tõhusamaks. See peaks hõlmama ERCC tegevuse paremat koordineerimist liikmesriikide elanikkonnakaitseasutustega ja muude asjaomaste liidu organitega. ERCC toetub oma töös teadusandmetele, muu hulgas Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse pakutavatele.

(18) Liidu mehhanismi rakendamisel tuleks kasutada liidu kosmosetaristut, nagu Maa seire Euroopa programm (Copernicus), Galileo, kosmose olukorrast ülevaate saamise süsteem ja riiklik satelliitside, mis on liidusisestes ja -välistes hädaolukordades tegutsemiseks vajalikud liidu tasandi vahendid. Copernicuse hädaolukordade ohjamise süsteemid toetavad ERCCd hädaolukorra eri etappides, st varajasest hoiatamisest ja ennetamisest kuni suurõnnetusele reageerimiseni ja sellest taastumiseni. Riiklik satelliitside tagab turvalise satelliitside, mis on kohandatud spetsiaalselt sellele, mida valitsussektorisse kuuluvad kasutajad hädaolukordade ohjamisel vajavad. Galileo on esimene Euroopas ja mujal maailmas spetsiaalselt tsiviilotstarbeks loodud üleilmne satelliitnavigatsiooni ja -positsioneerimise taristu, mida saab kasutada ka muudes valdkondades, nagu hädaolukordade ohjamine, sh varajane hoiatamine. Galileo asjaomaste teenuste hulka kuulub hädaabiteenus, mis edastab signaalide abil hoiatusi loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud suurõnnetuste kohta konkreetsetes piirkondades. Liikmesriike tuleks ergutada Galileod kasutama, sest selle abil võib olla võimalik päästa elusid ja aidata koordineerida erakorralisi meetmeid. Liikmesriigid, kes otsustavad seda teha, peaksid süsteemi valideerimiseks määrama riiklikud asutused, kes on pädevad Galileod kasutama, ja teavitama neist asutustest komisjoni.

(19) COVID-19 pandeemia ajal selgus, et liikmesriikides oli abi andmisel ja vastuvõtmisel peamine kitsaskoht transpordi- ja logistikaressursid. Seetõttu tuleks transpordi- ja logistikaressursid määratleda RescEU võimekustena. Otsuse nr 1313/2013/EL rakendamise ühtsete tingimuste tagamiseks tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, et komisjon saaks transpordi- ja logistikaressursid määratleda RescEU võimekustena ning võimaldada selliseid võimekusi rentida, liisida või muul viisil hankida ulatuses, mis on vajalik puuduste kõrvaldamiseks transpordi ja logistika valdkonnas. Neid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ([8]). Lisaks, et tagada operatiivvõimekus kiiresti reageerida suure mõjuga suurõnnetusele, millel on või võib olla piiriülene mõju mitmes riigis, või vähetõenäolisele, aga suure mõjuga sündmusele, peaks liidul olema piisavalt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel ning liikmesriikidega kiirmenetluse korras konsulteerides võimalus viivitamata kohaldatavate rakendusaktide vastuvõtmise teel omandada, rentida, liisida või muul viisil hankida materiaalseid vahendeid ning vajalikke tugiteenuseid, mis on määratletud RescEU võimekustena kui liikmesriikidel ei ole neid materiaalseid vahendeid ja teenuseid võimalik viivitamata kättesaadavaks teha. See võimaldaks liidul viivitamata reageerida hädaolukordadele, millel võib olla suur mõju elule, tervisele, keskkonnale, varale või kultuuripärandile ning mis mõjutavad samal ajal mitut liikmesriiki. Selliste materiaalsete vahendite hulka ei kuulu moodulid, meeskonnad ega erinevate kategooriate eksperdid ning nende otstarve on abistada liikmesriike, kel on raske suurõnnetusega toime tulla.

(20) Et kasutada võimalikult hästi ära kogemusi, mis on seni saadud usaldusväärsete logistikavõrgustikega, mida haldavad liidus asjaomased rahvusvahelised organisatsioonid, näiteks ÜRO humanitaarabi hoidlad, peaks komisjon kaaluma RescEU võimekuste omandamisel, rentimisel, liisimisel või muul viisil hankimisel selliste võrgustike kasutamist. Liidu mehhanismiga seotud küsimuste käsitlemisse tuleks igati kaasata ka liidu asutused, kelle pädevusvaldkonda küsimus kuulub, ja nendega tuleks konsulteerida. Eriti tähtis on, et meditsiinihädaolukordadele reageerimise võimekuste kindlaksmääramisel, haldamisel ja jaotamisel konsulteeritaks asjakohasel juhul Euroopa Ravimiameti ning Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusega.

(21) Liikmesriikide omandatud, renditud, liisitud või muul viisil hangitud RescEU võimekusi peaks olema võimalik kasutada riiklikel eesmärkidel, kuid üksnes juhul, kui neid ei kasutata ega vajata liidu mehhanismi reageerimisoperatsioonideks.

(22) Liidul on huvi vajaduse korral reageerida kolmandates riikides tekkinud hädaolukordadele. Kuigi rescEU on loodud turvavõrguna kasutamiseks peamiselt liidus, peaks igakülgselt põhjendatud juhtudel ja võttes arvesse humanitaarpõhimõtteid olema RescEU võimekusi võimalik kasutada ka väljaspool liitu. Kasutuselevõtu otsus tuleks teha kooskõlas RescEU võimekuste kasutuselevõtmise otsuseid käsitlevate kehtivate sätetega.

(23) Liidu mehhanismiga tuleks tagada, et varud, sealhulgas tähtsaimate meditsiini- ja isikukaitsevahendite – eelkõige selliste, mida on vaja reageerimiseks väikese tõenäosusega, kuid suure mõjuga suurõnnetustele – varud on jaotatud arvestades piisavalt geograafilist jaotust ning koostoimes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/522 ([9]) loodud programmiga „EL tervise heaks“, nõukogu määrusega (EL) 2016/369 ([10]) loodud erakorralise toetuse instrumendiga, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/241 ([11]) loodud taaste- ja vastupidavusrahastuga ning muude liidu poliitikate, programmide ja rahaliste vahenditega ning neid täiendaval viisil ja nii, et vajaduse korral täiendatakse riigi varusid liidu tasandil

(24) COVID-19 pandeemia tõttu on selgunud, et kõige tähtsam on suurõnnetustega seotud riskijuhtimise tsükli kõigis etappides pidevalt koondada ja jagada vajalikke teadmisi. Sellest ja liidu elanikkonnakaitse teadmusvõrgustiku väljatöötamisel saadud kogemustest nähtub, et võrgustiku rolli liidu mehhanismi andmetöötlusüksusena tuleks veelgi täpsustada.

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/522, millega luuakse liidu tervisevaldkonna tegevusprogramm ajavahemikuks 2021–2027 (programm „EL tervise heaks“) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 282/2014 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 1).

([10]) Nõukogu 15. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/369 erakorralise toetuse andmise kohta liidus (ELT L 70, 16.3.2016, lk 1).

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

(25) Vajalike transpordi- ja logistikaressursside hankimine on hädavajalik, et liit saaks reageerida igat laadi hädaolukordadele nii liidus kui väljaspool seda. Tarvilik on tagada abi õigeaegne kohaletoimetamine liidus, aga ka väljaspool liitu ning liitu sisse. Seepärast peaks hädaolukorrast mõjutatud riikidel olema võimalik taotleda abi, mis koosneb üksnes transpordi- ja logistikaressurssidest.

(26) Otsuses nr 1313/2013/EL on sätestatud liidu mehhanismi rahastamispakett, mis on peamine lähtesumma Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 2. detsembri 2013. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe (eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ja usaldusväärse finantsjuhtimise kohta ([12])) punkti 17 tähenduses, mis on ette nähtud programmi kulude katmiseks eelarveperioodi 2014–2020 lõpuni. Nimetatud rahastamispaketti tuleks ajakohastada nõukogu määruse (EL, Euratom) 2020/2093 ([13]) kohaldamise alguskuupäevast, alates 1. jaanuarist 2021, et kajastada nimetatud määruses sätestatud uusi summasid.

(27) Kooskõlas nõukogu määrusega (EL) 2020/2094 ([14]), millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu, ja nimetatud määruses eraldatud vahendite piires tuleks liidu mehhanismi kaudu võtta COVID-19 pandeemia põhjustatud kriisi enneolematu mõju leevendamiseks taaste- ja vastupidavusmeetmeid. Sellised meetmed peaksid eelkõige hõlmama liidu valmisoleku suurendamise meetmeid, mis võimaldavad liidu tasandil ulatuslikele hädaolukordadele kiiresti ja tõhusalt reageerida, sealhulgas varuda esmatarbekaupu ja meditsiinivahendeid ning soetada kiireks reageerimiseks vajalik taristu. Selliseid lisavahendeid tuleks kasutada pidades kinni määruses(EL) 2020/2094 sätestatud tähtaegadest.

(28) Adudes kliimamuutusega võitlemise tähtsust kooskõlas liidu kohustusega rakendada Pariisi kokkulepet ja liidu pühendumist ÜRO kestliku arengu eesmärkidele, peaksid otsuse nr 1313/2013/EL kohased meetmed aitama saavutada üldeesmärki, mille kohaselt tuleks liidu eelarve kogusummast ja Euroopa Liidu taasterahastu kulutustest vähemalt 30 % kasutada kliimaeesmärkide saavutamiseks, ning eesmärki kasutada eelarvest 2024. aastal 7,5 % ning 2026. ja 2027. aastal 10 % kulutusteks elurikkusele, arvestades samas, et kliimaeesmärgid ja elurikkuse eesmärgid kattuvad.

(29) Kuna RescEU võimekuste kasutuselevõtmisel liidu mehhanismi raames toimuvateks operatsioonideks on liidu jaoks suur lisaväärtus, sest need tagavad inimestele hädaolukorras tõhusa ja kiire abi, tuleks liidu kodanike ja meedia teavitamiseks kehtestada nähtavusega seotud lisakohustused liidu panuse esiletõstmiseks. Riiklikud asutused peaksid komisjonilt saama teavitussuuniseid iga sekkumismeetme liigi kohta, et tagada liidu rolli asjakohane avalikustamine.

(30) Hiljutisi operatsioonidega seotud kogemusi arvesse võttes tuleks liidu mehhanismi tugevdamiseks ning eelkõige rescEU kiire rakendamise lihtsustamiseks, rahastada kõigi RescEU võimekuste arenduskulusid täielikult liidu eelarvest.

(31) Et toetada liikmesriike abi kohaletoimetamisel ka väljaspool liitu, tuleks Euroopa elanikkonnakaitse ühisressurssi tõhustada sellega, et eraldatud võimekustega seotud tegevuskulusid kaasrahastatakse samal tasemel, sõltumata sellest, kas võimekused võetakse kasutusele liidus või sellest väljaspool.

(32) Liikmesriikide transpordi- ja logistikaressurssidega toetamise paindlikkuse tagamiseks, eriti ulatuslike suurõnnetuste korral, peaks RescEU võimekustena kasutusele võetava lasti, logistikavahendite- ja teenuste vedu nii liidu piires kui ka kolmandatest riikidest liitu olema võimalik täielikult rahastada liidu eelarvest.

([12]) ELT C 373, 20.12.2013, lk 1.

([13]) Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 11).

([14]) Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23).

(33) Rakendades saastaja vastutuse põhimõtet, tuleks liidu mehhanismi kaudu anda pädevate riiklike asutuste vastutusel kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 191 lõikega 2 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2004/35/EÜ ([15]) vajalikku transpordiabi ka keskkonnaõnnetuste korral.

(34) Paindlikkuse suurendamiseks ja eelarve optimaalseks täitmiseks tuleks käesoleva määrusega ette näha, et eelarve täitmise meetodina kasutatakse eelarve kaudset täitmist, kui see on põhjendatud asjaomase meetme laadi ja sisu tõttu.

(35) Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 ([16]) (edaspidi „finantsmäärus“) artikli 193 lõikega 2 võib toetust anda juba alustatud meetmele tingimusel, et toetuseavalduse esitaja suudab tõendada vajadust alustada meedet enne toetuslepingu allakirjutamist. Enne toetuseavalduse esitamise kuupäeva kantud kulud ei ole rahastamiskõlblikud, välja arvatud igakülgselt põhjendatud erandjuhtudel. Selleks, et vältida liidu toetuses häireid, mis võivad kahjustada liidu huve, peaks olema võimalik sätestada rahastamisotsuses piiratud ajavahemiku jooksul mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 alguses ja üksnes nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, et otsuse nr 1313/2013/EL alusel toetatud ja juba alanud meetmetega seotud kulud on rahastamiskõlblikud alates 1. jaanuarist 2021, isegi kui kõnealuseid meetmeid rakendati ja kõnealused kulud kanti enne toetuseavalduse esitamist.

(36) Et edendada prognoositavust ja pikaajalist tulemuslikkust, peaks komisjon otsuse nr 1313/2013/EL rakendamisel võtma vastu iga-aastased või mitmeaastased tööprogrammid, milles esitatakse kavandatud eraldised. See peaks aitama liidul täita eelarvet paindlikumalt, mille tulemusel on ennetus- ja valmisolekumeetmed tõhusamad. Peale selle tuleks kavandatavad tulevased eraldised igal aastal esitada ja neid arutada komitees, kes abistab komisjoni kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.

(37) Kooskõlas finantsmäärusega annab komisjon liidu mehhanismi eelarve täitmise kohta aru.

(38) Otsuse nr 1313/2013/EL suhtes kohaldatakse horisontaalseid finantsreegleid, mille Euroopa Parlament ja nõukogu on vastu võtnud ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel. Need reeglid on sätestatud finantsmääruses ja nendega määratakse toetuste, hangete, auhindade ja eelarve kaudse täitmise kaudu kindlaks eelkõige eelarvestamise ja eelarve täitmise kord ning sätestatakse finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontrollimine. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid hõlmavad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.

(39) Ehkki ennetus- ja valmisolekumeetmed on liidu vastupanuvõime suurendamiseks loodus- ja inimtegevusest tingitud suurõnnetuste korral üliolulised, on suurõnnetuste juhtumine, ajastus ja ulatus oma olemuselt ettearvamatu. Nagu on näidanud hiljutine COVID-19 kriis, võivad piisava reageerimise tagamiseks vajalikud rahalised vahendid aastati oluliselt erineda ja tuleks kättesaadavaks teha viivitamata. Eelarve prognoositavuse põhimõtte ühitamiseks tarvidusega kiiresti reageerida uutele vajadustele tuleb tööprogrammide rahalist rakendamist kohandada. Seepärast tuleks lisaks assigneeringute finantsmääruse artikli 12 lõike 4 kohaselt lubatud ülekandmisele lubada kasutamata assigneeringuid üle kanda ka muudel juhtudel, kuid ainult järgmisesse aastasse ja kasutamiseks ainult reageerimismeetmeteks.

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/35/EÜ keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 56).

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193 30.7.2018, lk 1).

(40) Finantsmääruse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ([17]) ning nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95 ([18]), (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ([19]) ja (EL) 2017/1939 ([20]) kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, sealhulgas kelmuste ja pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige on Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud kelmust, pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371 ([21]), ja esitada süüdistusi. Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide suhtes kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused. Seetõttu peaksid kolmandate riikide ja territooriumidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud kokkulepped, samuti kõik otsuse nr 1313/2013/EL rakendamise tulemusel sõlmitavad lepingud või kokkulepped sisaldama sätteid, millega antakse komisjonile, kontrollikojale, Euroopa Prokuratuurile ja OLAFile sõnaselge õigus korraldada oma pädevuse piires selliseid auditeid, kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

(41) Euroopa Majanduspiirkonda (EMP) kuuluvad kolmandad riigid võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis kehtestati Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ([22]), milles on sätestatud, et programme rakendatakse kõnealuse lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel. Kolmandad riigid võivad osaleda ka muude õigusaktide alusel. Otsusesse nr 1313/2013/EL tuleks lisada erisäte, millega nõutakse kolmandatelt riikidelt vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikojale vajalike õiguste ja nõutava juurdepääsu andmist, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.

(42) Et RescEU võimekustest oleks kasu ja liidu mehhanismi abil saaks liidu kodanike vajadusi piisavalt hästi täita, tehti COVID-19 pandeemia ajal kättesaadavaks lisaassigneeringud, millest rahastatakse liidu mehhanismi kaudu võetavaid meetmeid. Liidule tuleb anda vajalik paindlikkus, et ta saaks suurõnnetuste ettenägematut laadi arvestades tõhusalt tegutseda, kuid et samal ajal oleks otsuses nr 1313/2013/EL sätestatud eesmärkide saavutamist ikkagi võimalik teataval määral ette näha. Nende eesmärkide täitmisel tuleb leida vajalik tasakaal. Et viia I lisas sätestatud protsendimäärad liidu reformitud mehhanismi prioriteetidega kooskõlla, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016 institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppes ([23]) sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(43) Seetõttu tuleks otsust nr 1313/2013/EL vastavalt muuta.

([17]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

([18]) Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

([19]) Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

([20]) Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

([21]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

([22]) EÜT L 1, 3.1.1994, lk 3.

([23]) ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

(44) Selleks et tagada asjaomases poliitikavaldkonnas toetuse andmise järjepidevus ja võimaldada rakendamist alates mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 algusest, peaks käesolev määrus jõustuma võimalikult kiiresti ja seda tuleks kohaldada tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2021,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

*Artikkel 1*

Otsust nr 1313/2013/EL muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 1 lõiked 2 ja 3 asendatakse järgmisega:

„2. Liidu mehhanismi abiga tagatakse eelkõige inimeste, aga ka keskkonna ja vara, sealhulgas kultuuripärandi kaitse igasuguste loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud suurõnnetuste korral, sealhulgas terroriaktide tagajärgede ning tehnoloogiliste, kiirgus- ja keskkonnaõnnetuste, merereostuse, hüdrogeoloogilise ebastabiilsuse ning ägedate tervisega seotud hädaolukordade korral nii liidus kui ka väljaspool seda. Terroriaktide ja kiirgusõnnetuste tagajärgede puhul võib liidu mehhanism hõlmata üksnes valmisoleku- ja reageerimismeetmeid.

3. Liidu mehhanism edendab praktilise koostöö ja koordineerimise kaudu liikmesriikidevahelist solidaarsust, kuid ei piira liikmesriikide esmast vastutust oma territooriumil inimesi, keskkonda, maad ja vara, sealhulgas kultuuripärandit, suurõnnetuste eest kaitsta ning oma suurõnnetuste ohjamise süsteemidele piisav võime tagada, et neil oleks võimalik piisavalt hästi ja püsivalt ennetada sellist laadi ja sellise ulatusega suurõnnetusi, mida on mõistlikult võimalik ette näha ja milleks on võimalik valmistuda, ning selliste suurõnnetustega toime tulla.“;

2) artiklit 3 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 1 punkt c asendatakse järgmisega:

„c) soodustada suurõnnetuste ja suurõnnetuse ohu korral kiiret ja tõhusat tegutsemist, sealhulgas võttes meetmeid suurõnnetuse otseste tagajärgede leevendamiseks ning innustades liikmesriike kõrvaldama bürokraatlikke takistusi;“;

b) lõike 2 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) edusammud suurõnnetusteks valmisoleku parandamisel, mida mõõdetakse artiklis 11 sätestatud võimekuse eesmärkide täitmiseks Euroopa elanikkonnakaitse ühisressursi hulka määratud reageerimisvõimekuste hulgaga, ühises hädaolukordade side-ja infosüsteemis (CECIS) registreeritud moodulite arvuga ning äärmuslikes olukordades abi andmiseks loodud RescEU võimekuste hulgaga;“;

3) artiklisse 4 lisatakse järgmine punkt:

„4a. „suurõnnetustele vastupidavuse liidu eesmärgid“ – mittesiduvad eesmärgid, mis on elanikkonnakaitses kehtestatud selleks, et toetada ennetus- ja valmisolekumeetmeid, ja mille eesmärk on suurendada liidu ja selle liikmesriikide suutlikkust tulla toime selliste suurõnnetuste mõjuga, millel on või võib olla piiriülene mõju mitmes riigis;“;

4) artikli 5 lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

a) punkt c asendatakse järgmisega:

„c) koostab liidus juhtuda võivatest loodusõnnetustest ja inimtegevusest tingitud suurõnnetustest, sealhulgas suurõnnetuse ohtudest, millel on või võib olla piiriülene mõju mitmes riigis, valdkondadeülese ülevaate ja kaardi ning ajakohastab neid korrapäraselt ning rakendab selleks eri poliitikavaldkondades, milles võidakse käsitleda suurõnnetuste ennetamist või mis võivad seda mõjutada, ühtset tegutsemisviisi ning võtab arvesse kliimamuutuste tõenäolist mõju;“;

b) punkt g asendatakse järgmisega:

„g) annab Euroopa Parlamendile ja nõukogule vastavalt artikli 6 lõike 1 punktis d sätestatud tähtaegadele korrapäraselt aru artikli 6 rakendamisel tehtud edusammudest;“;

5) artiklit 6 muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

i) punkt c asendatakse järgmisega:

„c) arendama ja täiustama riiklikul või asjakohasel piirkondlikul tasandil suurõnnetustega seotud riskijuhtimise kavandamist, sealhulgas piiriülese koostöö osas, võttes arvesse lõikes 5 osutatud suurõnnetustele vastupidavuse liidu eesmärke, kui need on kindlaks määratud, ja selliste suurõnnetustega seotud riske, millel on või võib olla piiriülene mõju mitmes riigis;“;

ii) punktid d ja e asendatakse järgmisega:

„d) tegema komisjonile kättesaadavaks punktides a ja b osutatud hindamiste asjakohaste elementide kokkuvõtte, milles pööratakse põhitähelepanu peamistele riskidele. Liikmesriigid peavad kirjeldama esmatähtsaid ennetus- ja valmisolekumeetmeid, mida võetakse peamiste piiriülese mõjuga riskide ja selliste suurõnnetustega seotud riskide leevendamiseks, millel on või võib olla piiriülene mõju mitmes riigis, ning asjakohasel juhul väikese esinemistõenäosusega, kuid suure mõjuga riskide leevendamiseks. Kokkuvõte esitatakse komisjonile 31. detsembriks 2020 ja seejärel iga kolme aasta järel ning iga kord, kui tehakse olulisi muudatusi;

e) osalema vabatahtlikult riskijuhtimissuutlikkust käsitlevate vastastikuste eksperdihinnangute koostamises;

f) parandama kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega riiklikul või asjakohasel piirkondlikul tasandil suurõnnetuste kahjude andmete kogumist, et tagada tõenduspõhiste stsenaariumide väljatöötamine, nagu on osutatud artikli 10 lõikes 1, ning suurõnnetustele reageerimise võimekustega seotud puuduste kindlakstegemine.“;

b) lisatakse järgmine lõige:

„5. Komisjon loob ja töötab koostöös liikmesriikidega välja suurõnnetustele vastupidavuse liidu eesmärgid elanikkonnakaitse valdkonnas ning võtab vastu soovitused, mille kohaselt moodustavad eesmärgid mittesiduva ühise lähtealuse, mille põhjal toetada ennetus- ja valmisolekumeetmeid suurõnnetuste korral, millel on või võib olla piiriülene mõju mitmes riigis. Need eesmärgid peavad põhinema praegusi olusid arvestavatel ja kaugelevaatavatel stsenaariumidel, milles võetakse muu hulgas arvesse kliimamuutuste mõju suurõnnetuse ohtudele, andmeid varasemate sündmuste kohta ja valdkondadevahelise mõju analüüsi, ning nende puhul tuleks pöörata erilist tähelepanu vähekaitstud rühmadele. Suurõnnetustele vastupidavuse liidu eesmärkide väljatöötamisel võtab komisjon arvesse liikmesriike korduvalt tabanud suurõnnetusi ning soovitab liikmesriikidel võtta sellistele suurõnnetustele vastupidavuse suurendamiseks erimeetmeid, sh meetmeid, mille rakendamiseks kasutatakse liidu rahalisi vahendeid.“;

6) artiklid 7 ja 8 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 7*

**Hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus**

1. Käesolevaga luuakse hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus (Emergency Response Coordination Centre – ERCC). ERCC tagab ööpäevaringse tegutsemissuutlikkuse ning teenindab liikmesriike ja komisjoni liidu mehhanismi eesmärkide täitmisel.

ERCC põhiülesanne on reaalajas koordineerida, jälgida ja toetada hädaolukordadele reageerimist liidu tasandil. ERCC teeb riiklike elanikkonnakaitseasutuste ja asjaomaste liidu organitega tihedat koostööd, et edendada suurõnnetuste ohjamisel valdkonnaülese käsituse rakendamist.

2. ERCC-l on liidus ja väljaspool seda tekkivatele hädaolukordadele reageerimisel võimalik kasutada operatiiv-, analüüsi-, seire-, teabehaldus- ja kommunikatsioonivahendeid.

*Artikkel 8*

**Komisjoni üldised valmisolekumeetmed**

1. Komisjon rakendab järgmisi valmisolekumeetmeid:

a) haldab ERCCd;

b) haldab CECISt, mis võimaldab ERCC ja liikmesriikide kontaktpunktide vahel teavet edastada ja vahetada;

c) teeb liikmesriikidega koostööd, et

i) arendada liidu huvile vastavaid riikidevahelise tuvastamise ja varajase hoiatamise süsteeme, et leevendada suurõnnetuste vahetut mõju;

ii) paremini integreerida olemasolevaid mitme ohu põhisel lähenemisviisil põhinevaid riikidevahelise tuvastamise ja varajase hoiatamise süsteeme, et vähendada suurõnnetustele reageerimiseks vajalikku aega;

iii) säilitada olukorrateadlikkus ja analüüsivõime ning neid edasi arendada;

iv) seirata suurõnnetusi ja asjakohasel juhul kliimamuutuste mõju ning anda selle koha teaduslikel teadmistel põhinevat nõu;

v) muuta teaduslik teave operatiivteabeks;

vi) luua, hallata ja arendada looduslike ja inimtegevusest tingitud ohtude käsitlemiseks Euroopa teaduspartnerlusi, mis peaksid omakorda edendama riiklike varajase hoiatamise ja häiresüsteemide seotust ning selliste süsteemide ühendamist ERCC ja CECISega;

vii) toetada liikmesriike ja volitatud rahvusvahelisi organisatsioone varajase hoiatamise süsteemide edasiarendamisel teaduslike teadmiste, uuendusliku tehnoloogia ja eriteadmistega, sealhulgas liidu elanikkonnakaitse teadmusvõrgustiku kaudu, millele on osutatud artiklis 13;

d) loob suutlikkuse eksperdirühmi mobiliseerida ja sündmuskohale saata ning haldab seda suutlikkust. Need rühmad:

i) hindavad vajadusi, mida saaks abi taotlevas liikmesriigis või kolmandas riigis rahuldada liidu mehhanismi kaudu;

ii) lihtsustavad vajaduse korral suurõnnetustele reageerimise abioperatsioonide koordineerimist kohapeal ja teevad koostööd abi taotleva liikmesriigi või kolmanda riigi pädevate asutustega ning

iii) varustavad abi taotlevat liikmesriiki või kolmandat riiki eksperdiarvamustega ennetus-, valmisoleku- ja reageerimismeetmete kohta;

e) loob ja säilitab suutlikkuse pakkuda punktis d osutatud ekspertrühmadele logistilist tuge;

f) loob võrgustiku liikmesriikide koolitatud ekspertidest, kes saaksid tulla ERCC-le lühikese etteteatamisajaga appi, et seirata teavet ja hõlbustada koordineerimist, ning haldab seda võrgustikku;

g) hõlbustab liikmesriikide suurõnnetustele reageerimise võimekuste eelpaigutamise koordineerimist liidus;

h) toetab moodulite ja teiste reageerimisvõimekuste koostalitusvõime parandamiseks tehtavaid pingutusi, võttes arvesse liikmesriikide ja rahvusvahelise tasandi head tava;

i) võtab oma pädevuse piires meetmeid, mis on vajalikud, et hõlbustada vastuvõtva riigi toetust, sealhulgas vastuvõtva riigi toetuse suuniste koostamist ja ajakohastamist koos liikmesriikidega, tuginedes praktilisele kogemusele;

j) toetab liikmesriikide valmisolekustrateegiate vabatahtlike vastastikuse hindamise kavade koostamist eelnevalt kindlaks määratud kriteeriumide alusel, mis võimaldab sõnastada soovitusi liidu valmisolekutaseme tõstmiseks;

k) võtab tihedas koostöös liikmesriikidega valmisolekuks vajalikke toetavaid ja täiendavaid lisameetmeid, et saavutada artikli 3 lõike 1 punktis b esitatud eesmärk, ning

l) toetab liikmesriike nende taotlusel nende territooriumil toimuvate suurõnnetuse puhul, pakkudes neile võimalust kasutada sihipäraseks teaduslikuks analüüsiks Euroopa teaduspartnerlusi. Tehtud analüüse võib mõjutatud liikmesriikide nõusolekul CECISe kaudu jagada.

2. Liikmesriigi, kolmanda riigi, ÜRO või selle asutuste taotlusel võib komisjon lähetada kohapeale eksperdirühma, et valmisolekumeetmete kohta nõu anda.“;

7) artiklisse 9 lisatakse järgmine lõige:

„10. Kui hädaabiteenuseid osutatakse Galileo, Copernicuse, riikliku satelliitside või muude kosmoseprogrammi komponentide kaudu, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/696 (*), võib iga liikmesriik otsustada neid kasutada.

Kui liikmesriik otsustab esimeses lõigus osutatud Galileo osutatavat hädaabiteenust kasutada, määrab ta kindlaks riiklikud asutused, kellel on õigus kõnealuseid hädaabiteenuseid kasutada, ja teavitab neist komisjoni.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/696, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL (ELT L 170, 12.5.2021, lk 69).“;

8) artikkel 10 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 10*

**Stsenaariumide koostamine ja suurõnnetuste ohjamise kavandamine**

1. Komisjon ja liikmesriigid teevad koostööd, et parandada suurõnnetustega seotud riskijuhtimise valdkondadevahelist kavandamist liidu tasandil nii loodus- kui ka inimtegevusest tingitud suurõnnetuste puhul, millel on või võib olla piiriülene mõju mitmes riigis, hõlmates ka kliimamuutuste kahjulikku mõju. Nimetatud kavandamine hõlmab stsenaariumide väljatöötamist liidu tasandil suurõnnetuste ennetamiseks, nendeks valmisolekuks ja neile reageerimiseks, võttes arvesse artikli 6 lõikes 5 osutatud suurõnnetustele vastupidavuse liidu eesmärkide saavutamiseks tehtavat tööd ja artiklis 13 osutatud liidu elanikkonnakaitse teadmusvõrgustiku tööd ning tuginedes järgmisele:

i) artikli 6 lõike 1 punktis a osutatud riskihindamised,

ii) artikli 5 lõike 1 punktis c osutatud riskide ülevaade,

iii) artikli 6 lõike 1 punktis b osutatud riskijuhtimissuutlikkuse hindamine liikmesriikide poolt,

iv) artikli 6 lõike 1 punktis f osutatud kättesaadavad suurõnnetuste kahjude andmed,

v) vabatahtlik teabevahetus suurõnnetustega seotud riskijuhtimise kavandamise kohta riiklikul või asjakohasel piirkondlikul tasandil,

vi) varade kaardistamine ja

vii) reageerimisvõimekuste kasutuselevõtmise kavade koostamine.

2. Komisjon ja liikmesriigid teevad kindlaks, milline on liidu ja liikmesriikide elanikkonnakaitseabi ning humanitaarabisummade koostoime humanitaarkriisile reageerimise operatsioonide kavandamisel väljaspool liitu ning edendavad seda koostoimet.“;

9) artikli 11 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Kindlaks tehtud riskide, üldise suutlikkuse ja puuduste ja artikli 10 lõikes 1 osutatud olemasolevate stsenaariumide põhjal määrab komisjon rakendusaktidega kindlaks, millist liiki ja kui suures koguses on peamisi reageerimisvõimekusi Euroopa elanikkonnakaitse ühisressursi jaoks vaja („võimekuse eesmärgid“). Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 33 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Komisjon jälgib koostöös liikmesriikidega edusamme käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud rakendusaktides sätestatud võimekuse eesmärkide saavutamisel ning teeb Euroopa elanikkonnakaitse ühisressursis kindlaks võimalikud olulised reageerimisvõimekuse lüngad. Kui sellised puudused on kindlaks tehtud, analüüsib komisjon, kas vajalikud reageerimisvõimekused on liikmesriikidele kättesaadavad väljaspool Euroopa elanikkonnakaitse ühisressurssi. Komisjon innustab liikmesriike vähendama Euroopa elanikkonnakaitse ühisressursi olulisi reageerimisvõimekuse lünki. Komisjon võib liikmesriike seejuures toetada kooskõlas artikliga 20, artikli 21 lõike 1 punktiga i ning artikli 21 lõikega 2.“;

10) artikli 12 lõiked 2 ja 3 asendatakse järgmisega:

„2. Muu hulgas artikli 10 lõikes 1 osutatud olemasolevate stsenaariumide põhjal määrab komisjon rakendusaktidega kindlaks rescEU võimekused, võttes arvesse kindlakstehtud ja tekkivaid riske ning üldist suutlikkust ja puudusi liidu tasandil, eelkõige metsatulekahjude õhust kustutamise, keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumaintsidentide, erakorralise meditsiiniabi ning transpordi ja logistika valdkonnas. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 33 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Komisjon ajakohastab teavet RescEU võimekuste liigi ja koguse kohta korrapäraselt ning teeb selle teabe otse Euroopa Parlamendile ja nõukogule kättesaadavaks.

3. RescEU võimekusi omandavad, rendivad, liisivad või hangivad muul viisil liikmesriigid.

3a. Komisjon võib artikli 33 lõikes 2 osutatud kontrollimenetluse kohaselt vastu võetud rakendusaktidega kindlaks määratud RescEU võimekusi rentida, liisida või muul viisil hankida ulatuses, mis on vajalik transpordi- ja logistikavaldkonna puuduste kõrvaldamiseks.

3b. Igakülgselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel võib komisjon omandada, rentida, liisida või muul viisil hankida võimekusi, mis on määratud kindlaks artikli 33 lõikes 3 osutatud kiirmenetluse kohaselt vastu võetud rakendusaktides. Sellistes rakendusaktides:

i) määratakse kindlaks vajalike materiaalsete vahendite liik ja kogus ning vajalikud tugiteenused, mis on RescEU võimekusteks juba määratletud, ja/või

ii) määratletakse RescEU võimekusteks materiaalsed lisavahendid ja vajalikud tugiteenused ning määratakse kindlaks nende võimekuste vajalik liik ja kogus.

3c. Kui komisjon omandab, rendib või liisib RescEU võimekusi või hangib neid muul viisil, kohaldatakse liidu finantsreegleid. Kui RescEU võimekusi omandavad, rendivad, liisivad või muul viisil hangivad liikmesriigid, võib komisjon anda neile otsetoetusi ilma konkursikutseta. Komisjon ja kõik liikmesriigid, kes seda soovivad, võivad osaleda ühises hankemenetluses, mis korraldatakse RescEU võimekuste omandamiseks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 (*) (finantsmäärus) artiklile 165.

RescEU võimekused on selle liikmesriigi halduses, kes need võimekused omandab, neid rendib, liisib või muul viisil hangib.

_____

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL, Euratom) 2018/1046, 18. juuli 2018, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).“;

11) artikkel 13 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 13*

**Liidu elanikkonnakaitse teadmusvõrgustik**

1. Komisjon loob liidu elanikkonna kaitse teadmusvõrgustiku (edaspidi „võrgustik“), et koguda, töödelda ja levitada liidu mehhanismiga seotud teadmisi ja teavet, mis põhineb mitme ohu põhisel lähenemisviisil ning kaasates elanikkonna kaitses ja suurõnnetuste ohjamises osalejaid, tippkeskusi, ülikoole ja teadlasi.

Komisjon võtab võrgustiku kaudu asjakohaselt arvesse liikmesriikide, liidu, muude rahvusvaheliste organisatsioonide ja üksuste tasandil, kolmandate riikide tasandil ning kohapeal tegutsevate organisatsioonide tasandil kättesaadavaid eriteadmisi.

Komisjon ja liikmesriigid edendavad võrgustiku loomises ja toimimises sooliselt tasakaalustatud osalemist.

Komisjon toetab võrgustiku kaudu kavandamis- ja otsustusprotsesside sidusust, hõlbustades pidevat teadmiste ja teabe vahetamist, mis hõlmab kõiki liidu mehhanismi tegevusvaldkondadi.

Selleks teeb komisjon võrgustiku kaudu muu hulgas järgmist:

a) loob elanikkonnakaitse- ja muude päästetöötajate väljaõppe- ja harjutusprogrammi, mis hõlmab suurõnnetuste ennetamist, suurõnnetusteks valmisolekut ja suurõnnetustele reageerimist, ning haldab seda. Programm keskendub elanikkonnakaitse ja suurõnnetuste ohjamise valdkonna parimate tavade vahetamisele ja vahetamise julgustamisele, sealhulgas seoses kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetustega, ning hõlmab suurõnnetuste ohjamise valdkonna ühiskursusi ja eriteadmiste vahetamise süsteemi, kaasa arvatud spetsialistide ja kogenud vabatahtlike vahetust ning liikmesriikide ekspertide lähetamist.

Väljaõppe- ja harjutusprogrammi eesmärk on tõhustada artiklites 9, 11 ja 12 osutatud võimekuste koordineerimist, kokkusobivust ja vastastikust täiendavust ning täiustada artikli 8 lõike 1 punktides d ja f osutatud ekspertide pädevust;

b) koostab liidu mehhanismi raames võetud elanikkonnakaitse meetmetest saadud kogemuste põhjal programmi, mis hõlmab aspekte kogu suurõnnetuste ohjamise tsüklist, et luua õppeprotsesside ja teadmiste arendamise jaoks ulatuslik alus, ning haldab seda programmi. Programm sisaldab järgmist:

   i) kõigi liidu mehhanismi raames võetud elanikkonnakaitse meetmete seire, analüüs ja hindamine;

   ii) saadud kogemuste rakendamise edendamine, et luua kogemuspõhine alus suurõnnetuste ohjamise tsükli tegevuste arendamiseks, ning

   iii) meetodite ja vahendite arendamine kogemuste kogumiseks, analüüsimiseks, edendamiseks ja rakendamiseks.

   Kõnealune programm sisaldab asjakohasel juhul ka kogemusi, mis on saadud liidu mehhanismi raames antava abi ning humanitaarabi vaheliste seoste ja sünergia ärakasutamise kohta väljaspool liitu toimunud abimissioonidel;

c) soodustab teadus- ja uuendustegevust ning ergutab liidu mehhanismi tarvis uute lähenemisviiside või tehnoloogiate või mõlema kasutuselevõttu ja kasutamist;

d) loob võrgustikku teenindava veebiplatvormi ja haldab seda, et toetada ja hõlbustada punktides a, b ja c osutatud ülesannete täitmist.

2. Lõikes 1 nimetatud ülesannete täitmisel võtab komisjon eriti arvesse samalaadsete suurõnnetuse ohtudega kokku puutuvate liikmesriikide vajadusi ja huve ning vajadust tugevdada elurikkuse ja kultuuripärandi kaitset.

3. Komisjon tugevdab koostööd koolituse vallas ning soodustab teadmiste ja kogemuste jagamist võrgustiku ning rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikide vahel, eeskätt selleks, et aidata täita rahvusvahelisi kohustusi, eelkõige Sendai katastroofiohu vähendamise raamistikus 2015–2030 sisalduvaid kohustusi.“;

12) artikli 14 lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„1. Kui liidus toimub suurõnnetus, millel on või võib olla piiriülene mõju mitmes riigis või mis mõjutab või võib mõjutada teisi liikmesriike, või tekib sellise suurõnnetuse oht, teatab liikmesriik, kus suurõnnetus toimus või tõenäoliselt toimub, sellest viivitamata nendele liikmesriikidele, keda see võib mõjutada, ning komisjonile, kui suurõnnetuse mõju võib olla märkimisväärne.“;

13) artikli 15 lõike 3 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) kogub ja analüüsib koostöös mõjutatud liikmesriigiga olukorda puudutavat kontrollitud teavet, et luua ühine teadlikkus olukorrast ja olukorrale reageerimisest, ning edastab nimetatud teabe otse liikmesriikidele;“;

14) artikli 17 lõiked 1 ja 2 asendatakse järgmisega:

„1. Komisjon võib valida, määrata ja lähetada liikmesriikide ekspertidest koosneva eksperdirühma:

a) ennetusmeetmete kohta nõu saamise taotluse korral vastavalt artikli 5 lõikes 2 osutatule;

b) valmisolekumeetmete kohta nõu saamise taotluse korral vastavalt artikli 8 lõikes 2 osutatule;

c) liidu territooriumil toimunud suurõnnetuse korral vastavalt artikli 15 lõikes 5 osutatule,

d) väljaspool liidu territooriumi toimunud suurõnnetuse korral vastavalt artikli 16 lõikes 3 osutatule,

Rühmaga võib rühma toetamiseks ja ERCCga suhtlemise hõlbustamiseks liita komisjoni ja teiste liidu teenistuste eksperte. Rühmaga võib liita ka ÜRO asutuste või teiste rahvusvaheliste organisatsioonide lähetatud eksperte, et tugevdada koostööd ja lihtsustada ühise hinnangu andmist.

Kui seda on vaja tegevuse tulemuslikkuse tagamiseks, võib komisjon tihedas koostöös liikmesriikidega võimaldada lisaekspertide kaasamist nende lähetamise kaudu ning tehnilist ja teaduslikku tuge ning taotleda teaduslikke, erakorralise meditsiini alaseid ja valdkondlikke eksperditeadmisi.

2. Ekspertide valiku ja nimetamise kord on järgmine:

a) liikmesriigid nimetavad oma vastutusalas eksperdid, keda saab eksperdirühmade liikmetena lähetada;

b) komisjon valib eksperdid ja rühmade juhid, lähtudes nende kvalifikatsioonist ja kogemusest, sealhulgas liidu mehhanismi raames läbitud koolituse tasemest ning eelnevast liidu mehhanismi missioonides ja muudes rahvusvahelistes päästetöödes osalemise kogemusest; valiku tegemisel võetakse arvesse ka muid kriteeriume, sealhulgas keeleoskust, et tagada, et meeskonnal tervikuna on olemas konkreetses olukorras vajalikud oskused;

c) komisjon määrab missiooni eksperdid ja rühmajuhid kokkuleppel need nimetanud liikmesriigiga.

Komisjon annab lõike 1 kohaselt antavast täiendavast eksperdiabist liikmesriikidele teada.“;

15) artikkel 18 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 18*

**Transport ja varustus**

1. Nii liidus kui ka väljaspool liitu toimunud suurõnnetuse korral võib komisjon aidata liikmesriikidel saada juurdepääsu varustusele ning transpordi- ja logistikaressurssidele järgmiste meetmete abil:

a) teabe andmine ja jagamine varustuse ning transpordi- ja logistikaressursside kohta, mille liikmesriigid saavad kättesaadavaks teha, et hõlbustada sellise varustuse ning transpordi- ja logistikaressursside ühiskasutusse andmist;

b) kaardimaterjali väljatöötamine ressursside kiireks lähetamiseks ja kasutuselevõtmiseks, pidades piiriüleste alade eripärade puhul eriti silmas riske, millel on piiriülene mõju mitmes riigis;

c) liikmesriikide abistamine võimalikest muudest allikatest (sealhulgas kommertsturul) kättesaadavate transpordi- ja logistikaressursside kindlakstegemisel ja nende juurdepääsu hõlbustamine sellistele ressurssidele; või

d) liikmesriikide abistamine võimalikest muudest allikatest (sealhulgas kommertsturul) kättesaadava varustuse kindlakstegemisel.

2. Komisjon võib liikmesriikide pakutavaid transpordi- ja logistikaressursse täiendada, eraldades suurõnnetuste korral kiirreageerimise tagamiseks vajalikke lisavahendeid.

3. Liikmesriik või kolmas riik võib taotleda abi üksnes selliste transpordi- ja logistikaressursside jaoks, mida on vaja, et reageerida suurõnnetustele abivahendite või varustusega, mille abi taotlev liikmesriik või kolmas riik on hankinud kolmandast riigist.“;

16) artiklit 19 muudetakse järgmiselt:

a) lisatakse järgmine lõige:

„1a. Rahastamispakett liidu mehhanismi rakendamiseks ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027 on 1 263 000 000 eurot jooksevhindades.“;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Toetusesaajate poolt suurõnnetustele reageerimise meetmete eest tasutud hüvitistest tulenevad assigneeringud moodustavad sihtotstarbelise tulu finantsmääruse artikli 21 lõike 5 tähenduses.“;

c) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 1a ja artiklis 19a osutatud eraldisest võib katta ka liidu mehhanismi haldamiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajaliku ettevalmistustöö, seire, kontrolli, auditi ja hindamisega seotud kulusid.

Need kulud võivad eelkõige olla seotud uuringute, ekspertide kohtumiste, teavitus- ja teabevahetusmeetmetega, sealhulgas liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamisega niivõrd, kuivõrd see on seotud liidu mehhanismi üldeesmärkidega, samuti võivad need olla kulud, mis on seotud IT-võrkudega, mis keskenduvad teabe töötlemisele ja -vahetusele (sealhulgas nende ühendamine olemasolevate või tulevaste süsteemidega, mille eesmärk on edendada valdkonnaülest andmevahetust, ning seotud varustus), ning kõik muud tehnilise ja haldusabi kulutused, mida komisjon peab programmi juhtimiseks tegema.“;

d) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Käesoleva artikli lõikes 1a osutatud rahastamispakett ja artikli 19a lõikes 1 osutatud summa eraldatakse ajavahemikuks 2021–2027 vastavalt I lisas sätestatud protsendimääradele ja põhimõtetele.“;

e) lõige 5 asendatakse järgmisega:

„5. Komisjon vaatab I lisas sätestatud jaotuse läbi, võttes arvesse artikli 34 lõikes 3 osutatud hindamise tulemusi.“;

f) lõige 6 asendatakse järgmisega:

„6. Kui suurõnnetusele tuleb reageerida eriti kiiresti või ootamatud sündmused mõjutavad eelarve täitmist või RescEU võimekuste loomist, on komisjonil õigus võtta vastavalt artiklile 30 vastu delegeeritud õigusakte, et I lisa muuta, tehes seda olemasolevate eelarveeraldiste piires ja kooskõlas artiklis 31 sätestatud menetlusega.“;

17) lisatakse järgmine artikkel:

„*Artikkel 19a*

**Euroopa Liidu taasterahastust eraldatavad vahendid**

1. Nõukogu määruse (EL) 2020/2094 (*) artikli 1 lõike 2 punktides d ja e osutatud meetmeid rakendatakse käesoleva otsuse alusel nimetatud määruse artikli 2 lõike 2 punkti a alapunktis iii osutatud kuni 2 056 480 000 euro suuruse summa (2018. aasta hindades) kasutamise abil, kui nimetatud määruse artikli 3 lõigetes 3, 4, 7 ega 9 ei ole sätestatud teisiti.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud summat käsitatakse määruse (EL) 2020/2094 artikli 3 lõike 1 kohaselt sihtotstarbelise välistuluna.

3. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud meetmed on kõlblikud saama rahalist abi vastavalt käesolevas otsuses sätestatud tingimustele ja nende rakendamisel järgitakse täielikult määruse (EL) 2020/2094 eesmärke.

4. Ilma et see piiraks käesolevas otsuses sätestatud kolmandate riikide abistamiseks võetavate meetmete rahastamiskõlblikkuse tingimuste kohaldamist, võib käesolevas artiklis osutatud finantsabi anda kolmandale riigile üksnes juhul, kui seda abi rakendatakse täielikus kooskõlas määruse (EL) 2020/2094 eesmärkidega, olenemata sellest, kas kõnealune kolmas riik osaleb liidu mehhanismis või mitte.

(*) Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23).“;

18) artikkel 20a asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 20a*

**Nähtavus ja auhinnad**

1. Liidu rahaliste vahendite saajad ja need, kellele abi on toimetatud, märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

Käesoleva otsuse alusel rahastamine või antud abi tuleb teha vastavalt komisjoni erisuunistele konkreetsete abimeetmete kohta asjakohaselt nähtavaks. Eelkõige tagavad liikmesriigid, et üldsuse teavitamisel liidu mehhanismi raames rahastatavast tegevusest:

a) lisatakse asjakohased viited liidu mehhanismile;

b) tagatakse liidu mehhanismist rahastatud või kaasrahastatud võimekuste visuaalne brändimine;

c) lisatakse meetmete elluviimisel liidu embleem;

d) teavitatakse liidu toetuse üksikasjadest ennetavalt riiklikke meediakanaleid ja sidusrühmi ning kajastatakse seda ka oma teabekanalite kaudu; ja

e) toetatakse operatsioone käsitlevat komisjoni teavitamistegevust.

Kui rescEU võimekusi kasutatakse artikli 12 lõikes 5 osutatud riiklikel eesmärkidel, märgivad liikmesriigid käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud vahendite kaudu ära rescEU võimekuste päritolu ja tagavad nende võimekuste saamiseks kasutatud liidu rahastamise nähtavuse.

2. Komisjon rakendab käesoleva otsuse kohaselt võetud meetmetele ning saavutatud tulemustele käesoleva otsusega seotud teavitus- ja teabevahetusmeetmeid ning toetab liikmesriike teabevahetusmeetmete võtmisel. Käesolevale otsusele eraldatud rahaliste vahenditega panustatakse samuti liidu poliitiliste prioriteetide edastamisse institutsioonilistes sõnumites niivõrd, kuivõrd need prioriteedid on seotud artikli 3 lõikes 1 osutatud eesmärkidega.

3. Komisjon annab medaleid, et tunnustada ja austada pikaajalist pühendumust liidu mehhanismile ja silmapaistvat panustamist sellesse.“;

19) artiklit 21 muudetakse järgmiselt:

a) lõike 1 punkt g asendatakse järgmisega:

„g) suurõnnetustega seotud riskijuhtimise kavandamise arendamine vastavalt artiklis 10 osutatule.“;

b) lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Lõike 1 punktis j osutatud meetmele antav rahaline abi katab kõik kulud, mida on vaja selleks, et tagada RescEU võimekuste kättesaadavus ja kasutatavus liidu mehhanismi raames vastavalt käesoleva lõike teisele lõigule. RescEU võimekuste kättesaadavuse ja kasutatavuse tagamiseks vajalike rahastamiskõlblike kulude kategooriad on esitatud Ia lisas.

Komisjonil on õigus võtta artikli 30 alusel vastu delegeeritud õigusakte, et muuta Ia lisa rahastamiskõlblike kulude kategooriaid.

3a. Käesolevas artiklis osutatud rahalist abi võib anda mitmeaastaste tööprogrammide kaudu. Üle ühe aasta kestvate meetmete puhul võib eelarvelised kulukohustused jagada aastasteks osamakseteks.“;

c) lõige 4 jäetakse välja;

20) artikli 22 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) liikmesriikide toetamine suurõnnetuse korral, et nad saaksid juurdepääsu varustusele ning transpordi- ja logistikaressurssidele, nagu on sätestatud artiklis 23, ning“;

21) artikkel 23 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 23*

**Varustuse ja operatsioonidega seotud rahastamiskõlblikud meetmed**

1. Rahalise abi saamiseks on liidu mehhanismi raames rahastamiskõlblikud järgmised varustusele ning transpordi- ja logistikaressurssidele juurdepääsu andmise meetmed:

a) teabe andmine ja jagamine varustuse ning transpordi- ja logistikaressursside kohta, mille liikmesriik otsustab kättesaadavaks teha, et hõlbustada sellise varustuse ning transpordi- ja logistikaressursside ühiskasutusse andmist;

b) liikmesriikide abistamine võimalikest teistest allikatest (sealhulgas kommertsturul) kättesaadavate transpordi- ja logistikaressursside kindlakstegemisel ja nende juurdepääsu hõlbustamine sellistele ressurssidele;

c) liikmesriikide abistamine võimalikest teistest allikatest (sealhulgas kommertsturul) kättesaadava varustuse kindlakstegemisel;

d) selliste transpordi- ja logistikaressursside rahastamine, mis on vajalikud kiirreageerimise tagamiseks suurõnnetuste korral. Sellised meetmed on rahastamiskõlblikud üksnes juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

   i) liidu mehhanismi raames on esitatud abitaotlus kooskõlas artiklitega 15 ja 16;

   ii) täiendavad transpordi- ja logistikaressursid on vajalikud selleks, et suurõnnetustele liidu mehhanismi raames tõhusalt reageerida;

   iii) abi vastab ERCC kindlakstehtud vajadustele ning seda antakse kooskõlas ERCC antud soovitustega tehniliste näitajate, kvaliteedi, ajastamise ja abi andmise korra kohta;

   iv) abi taotlev riik on kas otse või ÜRO või selle asutuste või rahvusvahelise organisatsiooni kaudu liidu mehhanismi raames antava abi vastu võtnud; ning

   v) abi täiendab kolmandates riikides juhtunud suurõnnetuste korral üldist liidu humanitaarabi.

1a. Liidu rahaline abi selliste võimekuste transpordiks, mis ei ole eelnevalt Euroopa elanikkonnakaitse ühisressursile eraldatud ja mida kasutatakse suurõnnetuse või suurõnnetuse ohu korral liidus või väljaspool liitu, ega muu suurõnnetusele reageerimiseks vajalik transporditoetus ei tohi ületada 75 % rahastamiskõlblikest kogukuludest.

2. Euroopa elanikkonnakaitse ühisressursile eraldatud võimekuste puhul ei tohi liidus või väljaspool liitu juhtunud suurõnnetuse või suurõnnetuse ohu korral liidu rahalise abi summa ületada 75 % võimekuste käitamise kuludest, sealhulgas transpordikuludest.

4. Transpordi- ja logistikaressursside jaoks antav liidu rahaline abi võib katta kuni 100 % punktides a–d nimetatud rahastamiskõlblikest kogukuludest, kui seda on vaja liikmesriikide abi ühiskasutusse andmise operatiivse tõhususe tagamiseks ning kui kulud on seotud ühega järgmistest:

a) laopinna lühiajaline rentimine liikmesriikidelt saadud abi ajutiseks ladustamiseks, et hõlbustada selle koordineeritud transportimist;

b) transport abi pakkuvast liikmesriigist abi koordineeritud transporti hõlbustavasse liikmesriiki;

c) liikmesriikide abi ümberpakkimine, eesmärgiga kasutada maksimaalselt ära olemasolevaid transpordivõimekusi või täita konkreetseid kasutusnõudeid, või

d) ühiskasutusse antud ressursside kohalik transportimine, transiit ja ladustamine, et tagada nende koordineeritud toimetamine lõppsihtkohta abi taotlevas riigis.

4a. Kui RescEU võimekusi kasutatakse riiklike vajaduste jaoks vastavalt artikli 12 lõikele 5, katavad võimekusi kasutavad liikmesriigid kõik kulud, sealhulgas hooldus- ja parandamiskulud.

4b. Kui rescEU võimekused võetakse kasutusele liidu mehhanismi raames, katab liidu rahaline abi 75 % tegevuskuludest.

Erandina esimesest lõigust katab liidu rahaline abi väikese tõenäosuse, kuid suure mõjuga suurõnnetuse korral 100 % vajalike RescEU võimekuste tegevuskuludest, kui võimekused võetakse kasutusele liidu mehhanismi raames.

4c. Võimekuste kasutusele võtmise korral väljaspool liitu, nagu on osutatud artikli 12 lõikes 10, katab liidu rahaline abi 100 % tegevuskuludest.

4d. Kui käesolevas artiklis osutatud liidu rahaline abi ei kata kuludest 100 %, kannab ülejäänud kulud abi taotleja, kui abi pakkuva liikmesriigiga ega RescEU võimekusi vastu võtva liikmesriigiga ei ole kokku lepitud teisiti.

4e. RescEU võimekuste kasutuselevõtmiseks võib liidu rahaline abi katta 100 % otsestest kuludest, mida on vaja vahendite ning logistikaressursside ja -teenustega seotud transpordiks liidu piires ja kolmandatest riikidest liitu.

5. Kui ühiskasutusse antavad transporditoimingud hõlmavad mitut liikmesriiki, siis võib üks liikmesriik võtta juhtimise enda peale ja taotleda liidu rahalist toetust kogu operatsioonile.

6. Kui liikmesriik palub komisjonil hankida transporditeenuseid, siis nõuab komisjon nende kulude osalist tagasimaksmist vastavalt lõigetes 1a, 2 ja 4 sätestatud rahastamismääradele.

6a. Ilma et see piiraks lõigete 1a ja 2 kohaldamist, võib liidu rahaline toetus abi transportimiseks, mida on vaja selliste keskkonnaõnnetuste korral, mille suhtes kohaldatakse põhimõtet „saastaja maksab“, katta kuni 100 % kõigist rahastamiskõlblikest kuludest. Kehtivad järgmised tingimused:

a) suurõnnetusest mõjutatud või abistav liikmesriik taotleb liidu rahalist toetust abi transportimiseks nõuetekohaselt põhjendatud vajaduste hinnangu alusel;

b) suurõnnetusest mõjutatud või, kui see on asjakohane, abistav liikmesriik võtab kõik vajalikud meetmed, et taotleda ja saada saastajalt hüvitist kooskõlas kõigi kohaldatavate rahvusvaheliste, liidu ja riigisiseste õigusnormidega;

c) saastajalt hüvitise saamise korral hüvitab suurõnnetusest mõjutatud liikmesriik või, kui see on asjakohane, abistav liikmesriik liidu kulud viivitamata.

Esimeses lõigus osutatud keskkonnaõnnetuse korral, mis ei mõjuta ühtegi liikmesriiki, võtab punktides a, b ja c osutatud meetmeid abistav liikmesriik.

7. Käesolevas artiklis sätestatud transpordi- ja logistikaressursside puhul on liidu rahalise abi saamiseks rahastamiskõlblikud järgmised kulud: kõik kulud, mis on seotud transpordi- ja logistikaressursside liikumisega, sealhulgas kõik teenustasud, lõivud, logistilised ja käitlemiskulud, kütuse- ja võimalikud majutuskulud ning muud kaudsed kulud, nagu maksud, sh üldised tollimaksud ja transiidikulud.

8. Transpordikulud võivad koosneda iga kulukategooria kohta kindlaks määratud ühikuhindadest, ühekordsetest maksetest või kindlamääralistest maksetest.“;

22) artikkel 25 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 25*

**Rahalise abi vormid ja rakenduskord**

1. Komisjon järgib liidu rahalise toetuse andmisel finantsmäärust.

2. Komisjon annab liidu rahalist toetust eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või, kui see on meetme laadi ja sisu tõttu põhjendatud, eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punkti c alapunktides ii, iv, v ja vi osutatud asutustega.

3. Käesoleva otsuse alusel võib anda rahalist toetust ükskõik millises finantsmäärusega sätestatud vormis, eelkõige toetusena, riigihankelepingute vormis või maksetena usaldusfondidesse.

4. Kooskõlas finantsmääruse artikli 193 lõike 2 teise lõigu punktiga a, võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/836 (*) jõustumise viibimist ning järjepidevuse tagamiseks võib rahastamisotsuses igakülgselt põhjendatud juhtudel ja piiratud ajavahemiku jooksul käesoleva otsuse alusel toetatud meetmetega seotud kulusid käsitada rahastamiskõlblikena alates 1. jaanuarist 2021, isegi kui neid meetmeid rakendati ja need kulud kanti enne toetustaotluse esitamist.

5. Käesoleva otsuse rakendamiseks võtab komisjon rakendusaktidega vastu iga-aastased või mitmeaastased tööprogrammid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 33 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. Iga-aastastes või mitmeaastastes tööprogrammides kehtestatakse eesmärgid, oodatavad tulemused, rakendamise meetod ja kogusumma. Samuti peavad need sisaldama rahastatavate meetmete kirjeldust, märget igale meetmele eraldatud summa kohta ja rakendamise soovituslikku ajakava. Artikli 28 lõikes 2 osutatud rahalise abi puhul kirjeldatakse iga-aastastes või mitmeaastastes tööprogrammides iga neis osutatud riigi jaoks ette nähtud meetmeid.

IV peatükis sätestatud suurõnnetustele reageerimise meetmete puhul, mida ei saa ette näha, iga-aastast ega mitmeaastast tööprogrammi ei nõuta.

6. Läbipaistvuse ja prognoositavuse eesmärgil esitatakse eelarve täitmise andmed ja tulevikus kavandatavad eraldised igal aastal arutamiseks artiklis 33 osutatud komitees. Euroopa Parlamenti teavitatakse korrapäraselt.

7. Lisaks finantsmääruse artikli 12 lõikes 4 sätestatule kantakse kulukohustuste ja maksete assigneeringud, mida ei ole kasutatud selle eelarveaasta lõpuks, mille eelarvesse need on kantud, automaatselt üle ning neid võib siduda ja välja maksta kuni järgneva aasta 31. detsembrini. Ülekantud assigneeringuid kasutatakse üksnes reageerimismeetmeteks. Järgmisel eelarveaastal tuleb esmalt kasutada ülekantud assigneeringuid.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/836, millega muudetakse otsust nr 21313/2013/EL liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta (ELT L 185, 26.5.2021, lk 1).“;

23) artikkel 27 asendatakse järgmisega:

„*Artikkel 27*

**Liidu finantshuvide kaitse**

Kui kolmas riik osaleb liidu mehhanismis rahvusvahelise lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikojale vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) nr 883/2013 (*).

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).“;

24) artiklit 30 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Artikli 19 lõikes 6 ning artikli 21 lõike 3 teises lõigus osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile 31. detsembrini 2027.“;

b) lõige 3 jäetakse välja;

c) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 19 lõikes 6 ning artikli 21 lõike 3 teises lõigus osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.“;

d) lõige 7 asendatakse järgmisega:

„7. Artikli 19 lõike 6 või artikli 21 lõike 3 teise lõigu alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.“;

25) artikli 32 lõike 1 punkt i asendatakse järgmisega:

„i) transpordi- ja logistikaressurssidele antava toetuse korraldamine, nagu on ette nähtud artiklitega 18 ja 23;“;

26) artiklisse 33 lisatakse järgmine lõige:

„3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes nimetatud määruse artikliga 5“;

27) artikli 34 lõiked 2 ja 3 asendatakse järgmisega:

„2. Iga kahe aasta tagant esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande artikli 6 lõike 5 ning artiklite 11 ja 12 alusel läbi viidud operatsioonidest ja tehtud edusammudest. Aruanne sisaldab teavet edusammude kohta suurõnnetustele vastupidavuse ja võimekuse liidu eesmärkide saavutamisel ja allesjäänud puuduste kohta, millele osutatakse artikli 11 lõikes 2, võttes arvesse RescEU võimekuste loomist kooskõlas artikliga 12. Aruandes antakse ka ülevaade reageerimisvõimekustega seotud eelarve ja kulude muutumise kohta ning hinnang vajaduse kohta kõnealuseid võimekusi edasi arendada.

3. 31. detsembriks 2023 ning seejärel iga viie aasta tagant hindab komisjon käesoleva otsuse kohaldamist ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatise käesoleva otsuse, eelkõige artikli 6 lõike 4 tulemuslikkuse, kulutõhususe ja jätkuva rakendamise kohta, RescEU võimekuste ning saavutatud kooskõlastamise ja koostoime ulatuse kohta muude liidu poliitikavaldkondade, programmide ja rahastamisvahenditega, sealhulgas meditsiinilistes hädaolukordades. Kõnealusele teatisele lisatakse asjakohasel juhul ettepanekud käesoleva otsuse muutmiseks.“;

28) otsuse nr 1313/2013/EL I lisa asendatakse käesoleva määruse lisas esitatud tekstiga;

29) Ia lisa pealkiri asendatakse järgmisega:

„Artikli 21 lõikes 3 osutatud rahastamiskõlblike kulude kategooriad“.

*Artikkel 2*

**Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 20. mai 2021

| | |
|---|---|
| *Euroopa Parlamendi nimel* | *Nõukogu nimel* |
| *president* | *eesistuja* |
| D. M. SASSOLI | A. P. ZACARIAS |

*LISA*

*„I LISA*

Liidu mehhanismi rakendamiseks ette nähtud artikli 19 lõikes 1a osutatud protsendimäärad ja artiklis 19a osutatud summa rahastamispaketi eraldamiseks aastateks 2021–2027

Ennetamine 5 % +/- 4 protsendipunkti

Valmisolek 85 % +/- 10 protsendipunkti

Reageerimine 10 % +/- 9 protsendipunkti

Põhimõtted

Käesoleva otsuse rakendamisel võetakse asjakohaselt arvesse liidu eesmärki aidata kaasa üldiste kliimaeesmärkide saavutamisele ja elurikkusega seotud meetmete integreerimisele liidu poliitikavaldkondadesse niivõrd, kuivõrd see on suurõnnetusteks valmisoleku ja neile reageerimise prognoosimatust ja konkreetseid asjaolusid arvestades võimalik.“